

ANALIZY PRAWNE, GOSPODARCZE I SPOŁECZNE OAC

POLITYKA UNII EUROPEJSKIEJ A SPRAWY POLSKIE

POLSKIE ZMAGANIA Z PROGRAMEM ATOMOWYM

PIOTR GŁOWACKI

IOAC
Ośrodek Analiz
Cegielskiego

POLSKIE ZMAGANIA Z PROGRAMEM ATOMOWYM

POLITYKA UNII EUROPEJSKIEJ A SPRAWY POLSKIE

III OAC
Ośrodek Analiz
Cegielskiego

WWW.OSRODEKANALIZ.PL

WWW.ORDOIURIS.PL

POLSKIE ZMAGANIA Z PROGRAMEM ATOMOWYM

POLITYKA UNII EUROPEJSKIEJ A SPRAWY POLSKIE

PIOTR GŁOWACKI

OŚRODEK ANALIZ PRAWNYCH, GOSPODARCZYCH
I SPOŁECZNYCH IM. HIPOLITA CEGIELSKIEGO

INSTYTUT NA RZECZ KULTURY PRAWNEJ ORDO IURIS

WARSZAWA 2024

Redaktor naukowy serii

Łukasz Bernaciński

Autor

Piotr Głowacki

Redakcja językowa

Monika Radecka

Maria Żółty

Opracowanie graficzne, skład i łamanie

Ursines – Agencja Kreatywna. Błażej Zych www.ursines.pl

Wydawcy

Fundacja Ośrodek Analiz Prawnych, Gospodarczych i Społecznych

im. Hipolita Cegielskiego

Aleja Zjednoczenia 50/U1 | 01-801 Warszawa

www.osrodekanaliz.pl

Fundacja Instytutu na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris

ul. Zielna 39 | 00-108 Warszawa

www.ordoiuris.pl

ISBN 978-83-68211-04-7

CIP – Biblioteka Narodowa

Głowacki, Piotr

Polskie zmagania z programem atomowym / Piotr

Głowacki. - Warszawa : Ośrodek Analiz Prawnych,

Gospodarczych i Społecznych im. Hipolita

Cegielskiego : Instytut na rzecz Kultury Prawnej

Ordo Iuris, 2024. - (Analizy Prawne, Gospodarcze

i Społeczne OAC) (Polityka Unii Europejskiej

a Sprawy Polskie)

SPIS TREŚCI

Główne tezy	7
Wprowadzenie	8
Transformacja energetyczna nie tylko dla środowiska	9
Na bezdrożach polskiego programu atomowego	16
Przyszłość polskiego atomu	22
Podsumowanie	27
Biogram	28
Bibliografia	29

GŁÓWNE TEZY

- Transformacja energetyczna konieczna jest nie tylko z powodu polityki klimatycznej. Dalszy rozwój gospodarczy Polski wymaga stabilnych i zrównoważonych źródeł energii. Z kolei redukcja zależności od importowanych paliw kopalnych to warunek utrzymania bezpieczeństwa energetycznego.
- Energetyka jądrowa musi być, obok odnawialnych źródeł energii, częścią docelowego mixsu energetycznego Polski. Rozwój tej gałęzi energetyki jawi się więc jako wymóg racji stanu.
- Dotychczasowe fiasko polskiego programu atomowego to skutek słabości instytucjonalnej państwa, niekorzystnych okoliczności zewnętrznych oraz prawdopodobnie wpływów państw trzecich.
- Pierwsze miesiące rządów Donalda Tuska cechuje w obszarze energetyki jądrowej chaos komunikacyjny wywołujący niepewność co do dalszych losów polskiego programu atomowego.

WPROWADZENIE

Ostatnie 30 lat to w Polsce czas nieprzerwanego, wysokiego wzrostu gospodarczego. Polska pod względem PKB per capita przewyższa już dwa kraje tzw. starej Unii Europejskiej (Grecję i Portugalię), a prześcignięcie Włoch i Hiszpanii jest na wyciągnięcie ręki¹. Nasz kraj w szybkim tempie dąży do osiągnięcia dochodów na poziomie średniej unijnej. Zdaniem ekonomisty Marcina Piątkowskiego fakty te dają wręcz podstawę do formułowania tezy, że żyjemy w złotym wieku gospodarczej historii Polski².

Nawet jeżeli z tak entuzjastycznymi ocenami społeczno-gospodarczych osiągnięć III RP można polemizować, to niewątpliwie ostatnie trzy dekady należy zaliczyć do zasadniczo udanych (przynajmniej na polu ekonomicznym). Równocześnie nie brak również opinii, że część źródeł wzrostu gospodarczego ulega wyczerpaniu³ i Polska, chcąc kontynuować swój rozwój, musi stawić czoła szeregowi wyzwań. Wśród nich, obok kryzysu demograficznego czy niskiej innowacyjności, badacze i eksperci wskazują często transformację energetyczną.

Ostatnie 30 lat to w Polsce czas nieprzerwanego, wysokiego wzrostu gospodarczego. Polska pod względem PKB per capita przewyższa już dwa kraje tzw. starej Unii Europejskiej (Grecję i Portugalię), a prześcignięcie Włoch i Hiszpanii jest na wyciągnięcie ręki. Nasz kraj w szybkim tempie dąży do osiągnięcia dochodów na poziomie średniej unijnej. Zdaniem ekonomisty Marcina Piątkowskiego fakty te dają wręcz podstawę do formułowania tezy, że żyjemy w złotym wieku w gospodarczej historii Polski.

- 1 The World Bank Group, *GDP per capita, PPP (current international \$)*, <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.PP.CD>, dostęp: 6 maja 2024 r.
- 2 M. Piątkowski, *Złoty wiek. Jak Polska została europejskim liderem wzrostu i jaka czeka ją przyszłość*, Wydawnictwo Przeświły, Warszawa 2023.
- 3 Np. K. Bonisławski, M. Ciesielski, A. Krawczyk, J. Trych, *Różne modele kapitalizmu. W poszukiwaniu wzorca dla Polski*, Centrum Myśli Gospodarczej, Warszawa 2021.

TRANSFORMACJA ENERGETYCZNA NIE TYLKO DLA ŚRODOWISKA

Gospodarka, by się rozwijać, potrzebuje energii. Zależność ta jest jasna – w każdych okolicznościach występuje jasna korelacja między wzrostem gospodarczym a konsumpcją energii⁴. Aspekt gospodarczy nie jest jedynym czyniącym z dostępu do energii centralne zagadnienie. *Program polskiej energetyki jądrowej*, kluczowy dokument strategiczny w obszarze energii atomowej, wskazuje, że „celem polityki energetycznej państwa jest bezpieczeństwo energetyczne, przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko”⁵. Dostęp do energii to zatem również kwestia bezpieczeństwa państwa oraz troski o środowisko naturalne. Każdy z tych trzech wymiarów (bezpieczeństwo, konkurencyjność gospodarki, ekologia) przemawia za koniecznością transformacji energetycznej Polski.

Program polskiej energetyki jądrowej, kluczowy dokument strategiczny w obszarze energii atomowej, wskazuje, że „celem polityki energetycznej państwa jest bezpieczeństwo energetyczne, przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko”.

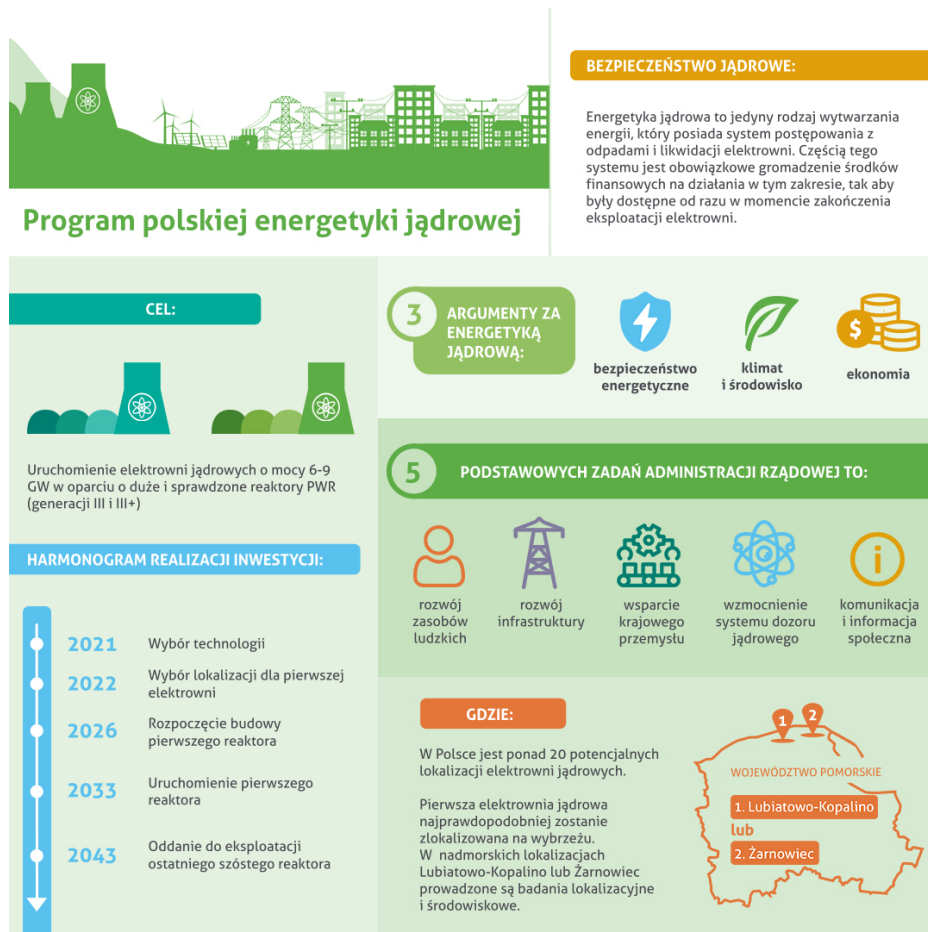
Wojna na Ukrainie i konieczność błyskawicznej rezygnacji z paliw kopalnych z Rosji ostatecznie uzmysłowiły ryzyko związane z uzależnieniem od surowców energetycznych pozyskiwanych od państw trzecich. Wprawdzie Polsce udało się przejść przez ten kryzys bez poważniejszych zakłóceń (np. przerw w dostawach ciepła lub energii elektrycznej), jednak nie ulega wątpliwości, że sprawy mogły przyjąć znacznie gorszy obrót – latem 2022 r. zdarzyły się pojedyncze dni, w których polski system energetyczny funkcjonował niemalże bez żadnej rezerwy mocy⁶. Choć niezakłócony dostęp do energii należy uznać za sukces, to wzrosty cen energii czy paliw, których

4 T. Moss, J. Kincer, *How does energy impact economic growth? An overview of the evidence*, Energy for Growth Hub, 2023.

5 Ministerstwo Klimatu, *Program polskiej energetyki jądrowej*, Warszawa 2020, s. 14

6 R. Kuraszkiewicz, M. Stańczuk, J. Steinhoff, *Jak pokonać kryzys energetyczny w Polsce?*, „Zeszyt mBank-CASE”, Nr 174 (2022), s. 16.

nie sposób było uniknąć, odbiły się na kondycji polskich firm, gospodarstw domowych oraz budżetu państwa (koszt tarcz antykrzysowych). Warto przy tym pamiętać, że koszt importu paliw kopalnych z Rosji wyniósł dla naszego kraju w latach 2013–2022 około 600 mld zł⁷. Nie podlega więc dyskusji, że brak własnych surowców energetycznych może generować poważne ryzyka dla bezpieczeństwa narodowego również w przyszłości.

Program polskiej energetyki jądrowej – wersja z 2020 r. Źródło: <https://www.gov.pl/web/polski-atom/program-polskiej-energetyki-jadrowej>, dostęp: 29 maja 2024 r.

7 M. Dusiło, *Energy Transition in Poland – 2023 Edition*, Forum Energii, Warszawa 2023, s. 7.

Podstawowe paliwo, na którym opiera się polska energetyka – węgiel – wbrew pojawiającym się niekiedy opiniom, nie może już być w przypadku Polski traktowany jako zasób własny. Zarówno głębokość polskich złóż, jak i parametry naszego „czarnego złota” sprawiają, że zarówno jakość, jak i koszt wydobywanego węgla nie przystają do obecnych wymagań rynkowych i technologicznych. Warto przywołać tu chociażby problemy, jakie napotkał Tauron Polska Energia S.A. z uruchomieniem nowoczesnego bloku w elektrowni w Jaworznie. Tauron nie wywiązał się z obowiązku dostarczenia węgla o określonych parametrach, ponieważ nie był w stanie takiego surowca pozyskać. Skutkowało to długotrwałym sporem z generalnym wykonawcą bloku – nowoczesne instalacje energetyczne bez wysokiej jakości węgla są mniej efektywne i częściej ulegają awariom⁸. Szereg krajów nieposiadających wystarczającej ilości czy wystarczająco dobrych własnych surowców inwestuje wysokie środki w transformację energetyczną i trudno nie wskazać tutaj względów bezpieczeństwa jako dominującego motywu. Chiny rozwijają czystą energetykę przede wszystkim, by uniezależnić się od paliw kopalnych⁹. Podobne kroki podejmują Indie, czego spektakularnym przykładem jest zapowiadana budowa największej na świecie farmy energii odnawialnej¹⁰.

Podstawowe paliwo, na którym opiera się polska energetyka – węgiel – wbrew pojawiającym się niekiedy opiniom, nie może już być w przypadku Polski traktowany jako zasób własny. Zarówno głębokość polskich złóż, jak i parametry naszego „czarnego złota” sprawiają, że zarówno jakość, jak i koszt wydobywanego węgla nie przystają do obecnych wymagań rynkowych i technologicznych.

Najbardziej eksponowanym na forum międzynarodowym motywem dla transformacji energetycznej nie jest jednak niezależność energetyczna, lecz troska o środowisko. To ona znajduje się na sztandarach Komisji Europejskiej forsującej Zielony Ład. Przedmiotem niniejszych rozważań nie są przyczyny postępującego ocieplenia klimatu – niezależnie jednak od poglądów na ten temat należy dostrzec, że zielona

8 R. Kuraszkiewicz, M. Stańczuk, J. Steinhoff, op. cit., s. 16.

9 Ibidem, s. 11.

10 *Potentat węglowy teraz buduje mega farmę fotowoltaiczną. Pięć razy większą od Paryża*, Business Insider Polska, <https://businessinsider.com.pl/wiadomosci/indie-najwieksza-na-swiecie-farma-energii-odnawialnej-widac-ja-z-kosmosu/bm1vrzf>, dostęp: 6 maja 2024 r.

transformacja, mimo przynajmniej częściowo słusznej krytyki co do jej kierunku, a nade wszystko tempa, jest procesem zaawansowanym i cieszącym się szerokim poparciem europejskich elit. Wyrazem tego są chociażby głosowania nad kolejnymi elementami Zielonego Ładu na forum Rady Unii Europejskiej. Zazwyczaj są one akceptowane przy sprzeciwie pojedynczych państw. Niewiele również wskazuje na możliwość powstania większości blokującej w Parlamencie Europejskim takie rozwiązania. Choć słuszne protesty przeciw różnym nierealistycznym rozwiązaniom forsowanym przez UE mogą odnieść częściowy sukces i są godne wsparcia, to trudno dziś oczekiwać, by Bruksela przestała naciskać na dekarbonizację energetyki. Wszystko więc wskazuje, że Polska jako członek UE będzie zobligowana do realizacji celów klimatycznych, w tym do dekarbonizacji energetyki.

Elektrownia węglowa w Bełchatowie. Źródło: Adobe Stock.

Transformacja energetyczna jawi się w końcu jako konieczność także z punktu widzenia gospodarczego. Wysoka emisyjność polskiej energetyki to realna bariera rozwoju dla naszego kraju. Przyciąganie nowych inwestycji wymaga stabilnych dostaw prądu o odpowiednio niskiej cenie. Tymczasem sektor energetyczny już wkrótce może mieć trudności z zaspokojeniem popytu. Według niektórych szacunków już

w 2025 r. w polskim systemie może zabraknąć nawet 8 GW mocy (z około 55 GW zainstalowanych)¹¹. Inne przewidywania wskazują na deficyt sięgający w 2030 r. nawet 11 GW mocy¹². Ma to związek z planowanym stopniowym wygaszaniem elektrowni w Bełchatowie. Ewentualne przedłużenie funkcjonowania naszej największej elektrowni wymagałoby znacznych nakładów na jej modernizację. Tymczasem rynkowe finansowanie takiej inwestycji byłoby niezwykle trudne. Instytucje finansowe nie chcą, m.in. z powodów wizerunkowych i politycznych, uczestniczyć w takich projektach¹³. Nawet gdyby modernizacja bloków węglowych została przeprowadzona za cenę wyższych nakładów, nie oznaczałoby to rozwiązania problemów polskiej energetyki. Firmy coraz częściej uwzględniają w swoich kalkulacjach pochodzenie energii i generowany ślad węglowy. I nawet jeżeli jest to głównie zabieg wizerunkowy lub spełnienie wymogów regulacyjnych, to idą za tym realne rozstrzygnięcia biznesowe. Na problem polskiego miksu energetycznego jako na barierę rozwoju biznesu wskazują w ankietach przedsiębiorcy¹⁴. Również konkretne, negatywne dla Polski decyzje inwestycyjne globalnych korporacji, takich jak Intel – amerykański producent procesorów¹⁵, pokazują, że sektor prywatny uważnie przygląda się stanowi polskiej energetyki.

Sektor energetyczny już wkrótce może mieć trudności z zaspokojeniem popytu. Według niektórych szacunków już w 2025 r. w polskim systemie może zabraknąć nawet 8 GW mocy (z około 55 GW zainstalowanych). Inne przewidywania wskazują na deficyt sięgający w 2030 r. nawet 11 GW mocy.

Polski system energetyczny, należący do najbardziej emisyjnych w Europie¹⁶, oparty na dożywających swych dni blokach węglowych oraz niewydolnych sieciach przesyłowych jest więc w stanie głębokiego, choć wciąż jeszcze namacalnie

11 R. Kuraszkiewicz, M. Stańczuk, J. Steinhoff, op. cit., s. 14.

12 J. Wiech, *Zmiana lokalizacji elektrowni jądrowej to katastrofa. Opóźni atom o lata i zagrozi gospodarce*, Energetyka24.com, <https://energetyka24.com/atom/analizy-i-komentarze/zmiana-lokalizacji-elektrowni-jadrowej-to-katastrofa-opozni-atom-o-lata-i-zagrozi-gospodarce>, dostęp: 6 maja 2024 r.

13 R. Kuraszkiewicz, M. Stańczuk, J. Steinhoff, op. cit., s. 17

14 *The reaction of Polish businesses to the energy shock. Prospects for energy investments*, Raport ING Banku Śląskiego i Europejskiego Kongresu Gospodarczego, 2023, s. 37.

15 P. Mazurkiewicz, *Intel wyda 100 mld dol. na fabrykę w USA. Polsce brakuje energii*, Rzeczpospolita, <https://cyfrowa.rp.pl/globalne-interesy/art19313801-intel-wyda-100-mld-dol-na-fabryke-w-usa-polsce-brakuje-energii>, dostęp: 6 maja 2024 r.

16 S. Kardaś, *From coal to consensus: Poland's energy transition and its European future*, The European Council on Foreign Relations, Policy Brief 510, 2023, s. 3.

niedoświadczanego kryzysu. Wydaje się, że zgodnie z dobrze ugruntowanym konsensusem docelowy miks energetyczny powinien opierać się na odnawialnych źródłach energii (OZE). O ich potencjale świadczy chociażby sukces prosumenckich inwestycji w fotowoltaikę. Nie ulega jednak wątpliwości, że OZE, choć czyste i tanie, są zbyt zależne od zmiennych warunków atmosferycznych. W związku z tym wymagają stabilnego, przewidywalnego uzupełnienia. Przez jakiś czas musi być nim energetyka węglowa i gazowa.

Polski system energetyczny, należący do najbardziej emisyjnych w Europie, oparty na dożywających swych dni blokach węglowych oraz niewydolnych sieciach przesyłowych jest więc w stanie głębokiego, choć wciąż jeszcze namacalnie niedoświadczanego kryzysu.

Docelowo, jak wyżej dowiedziono, węgiel musi zostać zastąpiony przez inne źródło energii. Jako jedyna alternatywa jawi się atom. Warto tutaj wskazać, że energia jądrowa ma również w przyszłości pomóc w obniżeniu cen energii, choć obecne szacunki nie wskazują, by był to znaczący efekt. Według modelu zaprezentowanego w *Programie polskiej energetyki jądrowej* uśrednione koszty całkowite wytwarzania energii w 2045 r. będą najniższe w scenariuszu, w którym energetyka jądrowa powstaje drogą wolnej optymalizacji (374 PLN/MWh), najwyższe zaś w scenariuszu niezakładającym w ogóle rozwoju atomu (388 PLN/MWh). W 2020 r. koszty całkowite wytwarzania energii wyniosły 360 PLN/MWh. Wydłużony horyzont modelu wskazuje możliwość dalszego spadku kosztów całkowitych przy kontynuacji rozwoju energetyki jądrowej (340 PLN/MWh w 2050 r.)¹⁷. Wprowadzenie atomu może więc zahamować wzrost kosztów energii, a nawet je obniżyć. Równocześnie zwiększenie mocy w stabilnych źródłach energii pozwoli nie tylko uniknąć poważnych deficytów w systemie, ale także umożliwi przekształcenie Polski w eksportera energii. W ostatniej dekadzie zazwyczaj byliśmy importerm netto (wyjątkiem był 2022 r.)¹⁸.

17 Ministerstwo Klimatu, op. cit., s. 11.

18 M. Dusiło, op. cit., s. 19.

Wieże chłodnicze, część kompleksu elektrowni jądrowej wzdłuż rzeki Rodan w pobliżu Meysse i Cruas, Francja. Źródło: Adobe Stock.

Energię elektryczną kupujemy przede wszystkim od Szwecji (2023 r.)¹⁹, która obok Francji jest jednym z głównych europejskich potentatów na rynku wymiany energii²⁰. Francuzi produkują energię przede wszystkim z atomu, zaś Szwedzi w podobnych proporcjach wykorzystują energię jądrową oraz OZE.

Docelowo węgiel musi zostać zastąpiony przez inne źródło energii. Jako jedyna alternatywa jawi się atom. Energia jądrowa ma również pomóc w obniżeniu cen energii w przyszłości, choć obecne szacunki nie wskazują, by był to znaczący efekt.

19 B. Derski, *Rekord handlu prądem z sąsiadami*, Wysokienapiecie.pl, <https://wysokienapiecie.pl/95978-rekord-handlu-pradem-z-sasiadami/>, dostęp: 6 maja 2024 r.

20 *France tops Europe's net power export chart*, Power Engineering International, <https://www.powerengineeringint.com/world-regions/europe/france-tops-europes-net-power-export-chart/>, dostęp: 6 maja 2024 r.

NA BEZDROŻACH POLSKIEGO PROGRAMU ATOMOWEGO

Energetyka jądrowa, jako niezbędny składnik polskiego mixu energetycznego, jest więc warunkiem koniecznym dla utrzymania polskiego bezpieczeństwa energetycznego i rozwoju gospodarczego, a także wniesienia przez nasz kraj wkładu w ochronę środowiska. Wniosek ten skłania, by pochylić się nad perspektywami wprowadzenia i rozwoju energetyki jądrowej w Polsce. Równocześnie nie sposób nie zadać pytania, dlaczego Polska pozostaje jednym z niewielu krajów w naszej części Europy nieposiadającym dużej elektrowni jądrowej²¹. Prześledzenie polskich zmagania z atomem ukazuje przede wszystkim nieudolność państwa, niekorzystne okoliczności zewnętrzne oraz prawdopodobne wpływy państw trzecich.

Energetyka jądrowa, jako niezbędny składnik polskiego mixu energetycznego, jest warunkiem koniecznym dla utrzymania polskiego bezpieczeństwa energetycznego, rozwoju gospodarczego, a także wniesienia przez nasz kraj wkładu w ochronę środowiska.

Dzieje polskich zmagania z atomem sięgają początków lat 70. XX w., kiedy to zapadła decyzja o budowie elektrowni w Żarnowcu. Oparta na radzieckiej technologii elektrownia miała składać się z czterech bloków o łącznej mocy ok. 1600 MW. Dla porównania, największa elektrownia węglowa w Europie – Bełchatów, odpowiadająca za ok. 20% dostaw energii dla Polski, osiąga moc ponad 5000 MW²². Budowa Żarnowca ruszyła w 1982 r. i po czterech latach została zrealizowana w ok. 40%. Wówczas miał miejsce największy wypadek w historii energetyki jądrowej – wybuch elektrowni w Czarnobylu. Skala tej katastrofy, a także bliskie położenie w stosunku do naszego kraju zdecydowanie negatywnie wpłynęły na determinację w zakresie budowy Żarnowca i ogólne nastawienie do polskiego atomu. Prac jednak nie zatrzymano, a jedynie spowolniono je.

21 Na podstawie: *Power grids with substations and detailed infrastructure*, Flosm.org, <https://www.flosm.org/en/powergrid.html>, dostęp: 6 maja 2024 r.

22 PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A., *Elektrownia Bełchatów*, <https://pgegiek.pl/Nasze-oddzialy/Elektrownia-Belchatow>, dostęp: 6 maja 2024 r.

Nieukończony główny budynek elektrowni jądrowej „Żarnowiec”. Źródło: Wikipedia.org, Mzywiał, CC BY-SA 4.0.

Ostateczny kres inwestycji w pomorską elektrownię położyły dopiero rządy III RP. Warto więc zauważyć, że w przypadku żarnowieckiej inwestycji pierwszym krokiem w stronę, jak się okazało, ostatecznego przerwania jej realizacji, było jej spowolnienie. Casus ten pokazuje, że dokonywanie zmian w harmonogramie prac takich inwestycji może być jedynie preludium do bardziej zasadniczych decyzji, z zakończeniem realizacji włącznie.

W przypadku żarnowieckiej inwestycji pierwszym krokiem w stronę, jak się okazało, ostatecznego przerwania jej realizacji, było jej spowolnienie. Casus ten pokazuje, że dokonywanie zmian w harmonogramie prac takich inwestycji może być jedynie preludium do bardziej zasadniczych decyzji, z zakończeniem realizacji włącznie.

W 1990 r. w lokalnym referendum 86% głosujących mieszkańców województwa gdańskiego opowiedziało się przeciw dalszej budowie elektrowni. Choć referendum ze względu na frekwencję (44%) nie było wiążące, rząd Tadeusza Mazowieckiego we

wrześniu 1990 r. podjął decyzję o zakończeniu inwestycji²³. Ówczesny minister przemysłu, Tadeusz Syryjczyk, rekomendując premierowi Mazowieckiemu zaniechanie budowy, wskazywał na zbędność dla wewnętrznego bilansu energetycznego, wątpliwą rentowność oraz niejednoznaczność kwestii bezpieczeństwa²⁴. Choć nie sposób abstrahować od trudnych okoliczności, w jakich podejmowano te decyzje, to jednak z perspektywy czasu trudno przyznać rację tak sformułowanym diagnozom. Punktem odniesienia w takiej ocenie decyzji polskiego rządu może być elektrownia w słowackich Mochowcach. Początkowe kalendarium tej inwestycji jest niemal bliźniaczo podobne do żarnowieckiej elektrowni. Na początku lat 90. XX w., gdy pomorska inwestycja była ostatecznie zatrzymana, a jej wybudowane elementy rozkradane, nasi południowi sąsiedzi wstrzymali jedynie budowę z powodów finansowych. Po kilku latach podjęto decyzję o jej kontynuacji i dziś Mochowce odpowiadają za ponad 25% słowackiej produkcji elektrycznej²⁵, są także dalej rozbudowywane.

Idea budowy polskiej elektrowni atomowej odżyła dopiero kilkanaście lat po przerwaniu inwestycji w Żarnowcu. Jako pierwszy powrót do tematu zasygnalizował rząd Marka Belki, mówiąc o konieczności rozpoczęcia dyskusji o atomie. Następnie wołę budowy elektrowni atomowej w swoim exposé wyraził premier Jarosław Kaczyński²⁶. Pracę nad realizacją tej koncepcji rozpoczął rząd PO-PSL pod wodzą Donalda Tuska. W 2008 r. ogłoszono plany budowy co najmniej dwóch nowych elektrowni jądrowych. Założono spółkę celową – PGE EJ 1 – której zadaniem było przygotowanie i zrealizowanie projektu. Mimo ambitnych planów brakowało widocznych postępów, następowały opóźnienia w realizacji, rosły zaś koszty związane z utrzymaniem spółki. Budowa elektrowni przez rządy Donalda

EJ 1 sp. z o.o.

Logo spółki PGE EJ 1. Źródło: <https://kck.krokowa.pl/cyкло-krokowa-mtb/logo-pge-ej-1-sp-zoo-poziom-rgb-2/>, dostęp: 29 maja 2024 r.

23 M. Zaremba, *Trudna droga do atomu. Historia planów budowy pierwszej polskiej elektrowni jądrowej*, Wprost, <https://historia.wprost.pl/ciekawostki-historyczne/10929808/trudna-droga-do-atomu-historia-planow-budowy-pierwszej-polskiej-elektrowni-jadrowej.html>, dostęp: 6 maja 2024 r.

24 T. Syryjczyk, *Przesłanki decyzji w przedmiocie likwidacji Elektrowni Jądrowej Żarnowiec. Spisane w 1999 roku z notatek do referatu na posiedzenie Rady Ministrów w 1990 roku*, http://www.syryjczyk.krakow.pl/Elektrownia%20Jadrowa_T.htm, dostęp: 6 maja 2024 r.

25 Mochovce Nuclear Power Plant, Slovenské Elektrárne, <https://www.seas.sk/en/elektren/mochovce-nuclear-power-plant/>, dostęp: 6 maja 2024 r.

26 D. Ciepela, *Elektrownia jądrowa rozpędzi polską gospodarkę*, Wnp.pl, <https://www.wnp.pl/energetyka/elektrownia-jadrowa-rozpędzi-polska-gospodarke,249531.html>, dostęp: 6 maja 2024 r.

Tuska i Ewy Kopacz stała się źródłem powszechnej krytyki, negatywnie wyraziła się o niej w raporcie również Najwyższa Izba Kontroli²⁷. Nie brak przy tym opinii, że oczywiste fiasko tego rozdziału w historii polskiego projektu atomowego wynikało z czegoś więcej niż jedynie ze słabości organizacyjnej instytucji państwowych.

Wielu publicystów i analityków zajmujących się sektorem energetycznym podnosi, że sposób prowadzenia inwestycji wskazuje, iż były to działania pozorowane, a budowa elektrowni atomowej nie stanowiła w istocie celu polskiego rządu²⁸. Kontrolerzy NIK wskazywali m.in. na impas decyzyjny: „Żaden z kolejnych ministrów, właściwych ds. gospodarki, a następnie energii – nie skierował do Rady Ministrów wniosku o podjęcie strategicznych decyzji dotyczących uruchomienia inwestycji budowy elektrowni jądrowej. [...] Brak decyzji dotyczących wyboru technologii dla elektrowni jądrowej, wykonawcy tej inwestycji oraz modelu jej finansowania spowodował kilkuletnie opóźnienie, a *de facto* dezaktualizację *Programu polskiej energetyki jądrowej*”²⁹. Wśród licznych dyskusyjnych decyzji związanych z budową polskiej elektrowni atomowej wspomnieć należy także m.in. o braku powołania pełnomocnika rządu ds. energetyki jądrowej po tym, jak w 2014 r. odwołano z tego stanowiska Hannę Trojanowską. Warto przy tym dodać, że jedną ze e znaczących postaci odpowiadających wówczas za program atomowy był Aleksander Grad – prezes kluczowych w tym procesie spółek PGE Energia Jądrowa i PGE EJ 1, a jednocześnie wieloletni bliski współpracownik Donalda Tuska (m.in. wieloletni minister Skarbu Państwa w rządzie Tuska). Koszty działania wspomnianych spółek w latach 2010–2015 wyniosły prawie ćwierć miliarda złotych³⁰.

27 Najwyższa Izba Kontroli, *NIK o realizacji Programu polskiej energetyki jądrowej (PPEJ)*, <https://www.nik.gov.pl/aktualnosci/nik-o-realizacji-programu-polskiej-energetyki-jadrowej-ppej.html>, dostęp: 6 maja 2024 r.

28 Np. B. Patujej, „*Imperatyw moralny? czy pozorowane działania? Czy rząd chce elektrowni atomowej w Polsce?*”, *Wiadomości Onet*, <https://wiadomosci.onet.pl/tylko-w-onecie/imperatyw-moralny-czy-pozorowane-dzialania-czy-rzad-chce-elektrowni-atomowej-w-polsce/cb4yv9>, dostęp: 6 maja 2024 r., J. Wiech, *Dla czego Polska wciąż nie ma atomu?*, „Elektryfikacja – podcast Jakuba Wiecha”, <https://open.spotify.com/episode/3tuDR913sZf9eNs5ik99Wa?si=jPU6FmdGT-mrRjRlpGWbNw>, dostęp: 6 maja 2024 r.

29 Najwyższa Izba Kontroli, op. cit.

30 *Odpowiedź na interpelację nr 34798 w sprawie zaskakującej deklaracji premier Ewy Kopacz dotyczącej rezygnacji z planów budowy elektrowni atomowej w Polsce, w świetle 7 lat działań rządu i wydanych środków na rzecz przedmiotowej inwestycji*, odpowiadający: sekretarz stanu w Ministerstwie Gospodarki Jerzy Witold Pietrewicz, <https://www.sejm.gov.pl/sejm7.nsf/InterpelacjaTresc.xsp?key=1EB372D3&view=null>, dostęp: 6 maja 2024 r.

Budowa elektrowni przez rządy Donalda Tuska i Ewy Kopacz stała się źródłem powszechnej krytyki, negatywnie wyraziła się o niej w raporcie również Najwyższa Izba Kontroli. Nie brak przy tym opinii, że oczywiste fiasko tego rozdziału w historii polskiego projektu atomowego wynikało z czegoś więcej niż jedynie ze słabości organizacyjnej instytucji państwowych. Wielu publicystów i analityków zajmujących się sektorem energetycznym podnosi, że sposób prowadzenia inwestycji wskazuje, iż były to działania pozorowane, a budowa elektrowni atomowej nie stanowiła w istocie celu polskiego rządu.

Rozważając powody takiego ewentualnego pozorowania działań, nie sposób nie wiązać ich z proniemiecką orientacją ówczesnego rządu Donalda Tuska. W tym samym czasie bowiem niemieckie władze wykuwały oraz realizowały politykę *Energiewende* – transformacji energetycznej, której jednym z kluczowych, a zarazem kontrowersyjnych elementów było odejście od energetyki atomowej. Koncepcja *Energiewende* nabrała tempa szczególnie po katastrofie w japońskiej elektrowni w Fukushima. Niemiecka transformacja energetyczna miała mieć wymiar ponadkrajowy. Zdaniem eksperta rynku energetycznego Jakuba Wiecha³¹ *Energiewende* to strategia obliczona na przeobrażenie Niemiec w energetyczne centrum dyspozycyjne na skalę regionalną, a nawet europejską. Polskie inwestycje w energię jądrową co najmniej nie wpisują się w takie zamierzenia Berlina. W wywiadzie dla tygodnika „The Economist” Emmanuel Macron wspomniał, że w 2018 r. zawarł z Angelą Merkel polityczny układ, na mocy którego Francja zgodziła się na budowę gazociągu Nord Stream, zaś Niemcy odstąpili od blokowania rozwoju energii jądrowej³². Tym samym prezydent Francji potwierdził, że Niemcy prowadziły zakulisowo politykę przeciwną rozwojowi atomu.

Emmanuel Macron i Angela Merkel. Źródło: Wikipedia.org, ActualLitté - Foire du Livre de Francfort 2017: Emmanuel Macron and Angela Merkel (Frankfurter Buchmesse 2017), CC BY-SA 2.0.

31 Por. J. Wiech, *Energiewende. Nowe niemieckie imperium*, Defence24, Warszawa 2019.

32 *Emmanuel Macron in his own words (English)*, The Economist, <https://www.economist.com/europe/2024/05/02/emmanuel-macron-in-his-own-words-english>, dostęp: 6 maja 2024 r.

W wywiadzie dla tygodnika „The Economist” Emmanuel Macron wspominał, że w 2018 r. zawarł z Angelą Merkel polityczny układ, na mocy którego Francja zgodziła się na budowę gazociągu Nord Stream, zaś Niemcy odstąpiły od blokowania rozwoju energii jądrowej. Tym samym prezydent Francji potwierdził, że Niemcy prowadziły zakulisowo politykę przeciwną rozwojowi atomu.

Ostatni rozdział w dotychczasowej historii polskiego programu atomowego zaczął się po przejściu władzy przez Prawo i Sprawiedliwość w 2015 r. Rząd ten zaktualizował plany rozwoju energetyki atomowej oraz wybrał lokalizację pod budowę elektrowni. Zawarto również umowę na przygotowanie projektu koncepcyjnego i realizacyjnego³³. W 2022 r. ogłoszono, że elektrownia atomowa zostanie zbudowana wraz z amerykańskim partnerem Westinghouse Electric Company. Plan zakłada budowę 6 dużych bloków jądrowych o łącznej mocy 6–9 GW, a więc znacznie przekraczającej moc elektrowni w Bełchatowie. Szacowany koszt inwestycji wynosi ok. 30 mld USD³⁴. Mimo pewnego postępu, jaki dokonał się w czasie ośmiu lat rządów Zjednoczonej Prawicy, na realizacji programu atomowego nie brak rys. Tempo prac nad budową dużych elektrowni nadal trudno ocenić jako zadawalające. Szerokim echem odbił się również konflikt w tej samej ekipie rządzącej na tle budowy małych reaktorów modułowych (ang. *Small Modular Reactors*, SMRs)³⁵.

33 J. Wiech, *Polski atom – skończyły się żarty, zaczęły się schody i... opóźnienia? [ANALIZA]*, Energetyka24.com, <https://energetyka24.com/atom/analizy-i-komentarze/polski-atom-skonczyly-sie-zarty-zaczely-sie-schody-i-opoznienia-analiza>, dostęp: 6 maja 2024 r.

34 R. Kuraszkiewicz, M. Stańczuk, J. Steinhoff, op. cit., s. 29.

35 J. Wiech, *Kamiński, Wąsik i gra SMR-ami o wpływy w PiS. Szef OSGE oskarża służbę o manipulację*, Energetyka24.com, <https://energetyka24.com/atom/wywiady/kaminski-wasik-i-gra-smr-ami-o-wplywy-w-pis-szef-osge-oskarza-sluzby-o-manipulacje>, dostęp: 6 maja 2024 r.

Poglądowa wizualizacja pierwszej elektrowni jądrowej w Polsce

Poglądowa wizualizacja polskiej elektrowni jądrowej w Polsce. Źródło: Polskie Elektrownie Jądrowe, Materiały informacyjne, <https://ppej.pl/materiały-do-pobrania/materiały-informacyjne>, dostęp: 29 maja 2024 r.

PRZYSZŁOŚĆ POLSKIEGO ATOMU

Przed nowym rządem Donalda Tuska stoi szereg decyzji kluczowych z punktu widzenia przyszłości budowy elektrowni jądrowej. Dopiero po owocach, a więc konkretnych działaniach (np. zawarciu umowy wykonawczej), będzie można ocenić realną determinację i sprawność rządzących w tym obszarze. Na ten moment żadne konkretne działania nie zostały podjęte. Ocenę wypracować można więc, bazując jedynie na wypowiedziach członków nowej ekipy rządzącej, a także na wnioskach z przeszłości. Ogólny obraz wydaje się niejednoznaczny.

Przed nowym rządem Donalda Tuska stoi szereg decyzji kluczowych z punktu widzenia przyszłości budowy elektrowni jądrowej. Dopiero po owocach, a więc konkretnych działaniach (np. zawarciu umowy wykonawczej), będzie można ocenić realną determinację i sprawność rządzących w tym obszarze. Na ten moment żadne konkretne działania nie zostały podjęte.

Jeśli chodzi o doświadczenie historyczne, trzeba pamiętać o opisanych wyżej nieudanych zmaganiach pierwszego rządu Tuska z polskim programem atomowym – zmaganiach noszących znamiona działań pozorowanych. Czy podobny scenariusz jest możliwy również tym razem? Nic nie wskazuje na to, by politycy odpowiadający za polską politykę międzynarodową wyzbyli się proniemieckiej orientacji. O ile ten czynnik wydaje się być stały, o tyle warto przyjrzeć się bliżej dynamice rozwoju polityki energetycznej w samych Niemczech.

Rząd premiera Donalda Tuska. Źródło: <https://www.gov.pl/web/premier/rzad-premiera-donald-tuska-zaprzysiezony>, dostęp: 29 maja 2024 r.

Niewątpliwie ostatnie lata poddały ciężkiej próbie zarówno samą niemiecką transformację energetyczną, jak i cały model gospodarczy naszego sąsiada. Przed wszystkim wojna na Ukrainie i przyspieszony rozbrat z rosyjskim gazem z powrotem wywołały nad Renem dyskusję nad zasadnością przyjmowanych dotąd założeń. Do rangi symbolu w odniesieniu do niemieckiej polityki energetycznej urasta wyśadenie gazociągu Nord Stream 2. Równocześnie w niektórych segmentach społeczeństwa niemieckiego narasta opór w stosunku do forsowanej przez UE polityki klimatycznej. Ta zaś nieodłącznie powiązana jest z transformacją energetyczną. Na niezadowoleniu z przepisów klimatycznych w znacznej mierze korzysta prawicowa Alternatywa dla Niemiec (niem. Alternative für Deutschland, AfD). Wzrost poparcia partii uznawanej przez nadreński mainstream za ekstremistyczną wydaje się osłabiać zasadniczość niemieckiego stanowiska w sprawie atomu. Dość powiedzieć, że znajdujący się dziś w opozycji politycy Unii Chrześcijańsko-Demokratycznej (CDU), a także współtworzący rządzącą koalicję liberałowie z Wolnej Partii Demokratycznej

(FDP) proponują wznowienie działania części wygaszonych elektrowni jądrowych³⁶. Wszystkie te czynniki sprawiają, że determinacja Niemców w blokowaniu budowy elektrowni atomowych przez Polskę powinna ulec zmniejszeniu. Opisywane tendencje stanowią fakty, jednak ich ostateczny wpływ na politykę państwa niemieckiego nie jest przesądzony. Chociaż dziś odbudowanie relacji niemiecko-rosyjskich na polu handlowym wydaje się odległe, nie można wykluczyć, że po zakończeniu wojny rosyjsko-ukraińskiej próby takiej odbudowy zostaną podjęte. Tak długo jak Niemcy w wyraźny i zdecydowany sposób nie zweryfikują swojej polityki energetycznej, tak długo nieprzychylnie stanowisko Berlina wobec polskiej energetyki atomowej musi być brane pod uwagę jako poważny czynnik wpływający na realizację polskiego programu atomowego.

Tak długo jak Niemcy w wyraźny i zdecydowany sposób nie zweryfikują swojej polityki energetycznej, tak długo nieprzychylnie stanowisko Berlina wobec polskiej energetyki atomowej musi być brane pod uwagę jako poważny czynnik wpływający na realizację polskiego programu atomowego.

Również bilans deklaracji ekipy Donalda Tuska nie daje w pełni jasnego obrazu co do przyszłości tego programu. Rządowe zapowiedzi nie pozostawiają wątpliwości co do samej konieczności budowy elektrowni atomowej. Wielokrotnie powtarzali to politycy wysokiego szczebla (np. minister klimatu i środowiska Paulina Hennig-Kloska³⁷, szef Kancelarii Premiera Jan Grabiec³⁸ czy pełnomocnik rządu ds. strategicznej infrastruktury energetycznej Maciej Bando³⁹). Nieco inaczej wygląda już kwestia lokalizacji pierwszej elektrowni jądrowej. W tej sprawie przekaz rządu nie jest w pełni jednoznaczny. Największym echem odbiła się wypowiedź pomorskiej wojewody Beaty Rutkiewicz: zasugerowała ona zmianę wyznaczonej już lokalizacji⁴⁰,

36 J. Wiech, *Koniec Energiewende? Niemcy chcą budować nowe elektrownie jądrowe [KOMENTARZ]*, Energetyka24.com, <https://energetyka24.com/atom/analizy-i-komentarze/koniec-energiewende-niemcy-chca-budowac-nowe-elektrownie-jadrowe-komentarz>, dostęp: 6 maja 2024 r.

37 *Co z pierwszą elektrownią atomową w Polsce? Rząd zapowiada audyt*, GLOBEnergia, <https://globenergia.pl/co-z-pierwsza-elektrownia-atomowa-w-polsce-rzad-zapowiada-audyt/>, dostęp: 6 maja 2024 r.

38 B. Sawicki, *Jan Grabiec: Nie ma mowy o zmianie lokalizacji elektrowni atomowej*, Rzeczpospolita, <https://energia rp.pl/atom/art39713041-jan-grabiec-nie-ma-mowy-o-zmianie-lokalizacji-elektrowni-atomowej>, dostęp: 6 maja 2024 r.

39 J. Wiech, *Bando: nie zatrzymamy atomu. Są jednak pewne „ale”*, Energetyka24.com, <https://energetyka24.com/atom/analizy-i-komentarze/bando-nie-zatrzymamy-atomu-sa-jednak-pewne-ale>, dostęp: 6 maja 2024 r.

40 *Zamieszanie wokół polskiego atomu. Rząd stawia sprawę jasno*, Money.pl, <https://www.money.pl/gospodarka/zamieszanie-wokol-polskiego-atomu-rzad-stawia-sprawe-jasno-6985985185098400a.html>, dostęp: 6 maja

która uzyskała wszelkie niezbędne decyzje. W późniejszym oświadczeniu wojewoda wycofała się ze swoich słów, lecz jedynie częściowo, podtrzymując, że „zasadne jest powtórne przyjrzenie się i przeanalizowanie wydanej decyzji środowiskowej dla lokalizacji elektrowni w Lubiatowie”⁴¹. Ekspert zajmujący się energetyką zgodnie twierdzi, że zmiana lokalizacji na tym etapie zaawansowania opóźniłaby projekt o co najmniej kilka lat⁴². Na temat miejsca budowy elektrowni spekulował również sam premier Tusk, zaznaczając jednak, że ewentualne zmiany nie mogą opóźnić realizacji projektu⁴³. Nie brak też pojedynczych wypowiedzi mniej istotnych polityków obozu rządzącego wyrażających sceptycyzm co do rozwoju energetyki jądrowej⁴⁴.

Rządowe zapowiedzi nie pozostawiają wątpliwości co do samej konieczności budowy elektrowni atomowej. Wielokrotnie powtarzali to politycy wysokiego szczebla (np. minister klimatu i środowiska Paulina Hennig-Kloska, szef Kancelarii Premiera Jan Grabiec czy pełnomocnik rządu ds. strategicznej infrastruktury energetycznej Maciej Bando). Nieco inaczej wygląda już kwestia lokalizacji pierwszej elektrowni jądrowej. W tej sprawie przekaz rządu nie jest w pełni jednoznaczny.

Politycy obecnej ekipy rządzącej zabrali również głos w sprawie terminu ukończenia pierwszego reaktora. Minister przemysłu Marzena Czarnecka zapowiedziała opóźnienie oddania pierwszej jednostki energetycznej: ma ono zostać przesunięte na 2040 r., a więc aż o siedem lat względem pierwotnych planów⁴⁵. Spowodowało to konfuzję wśród analityków zajmujących się tą tematyką. Ostatecznie Czarnecka sprostowała swoją wypowiedź, mówiąc o dwóch latach przewidywanego

---

2024 r.

41 Pomorski Urząd Wojewódzki w Gdańsku, *Oświadczenie Wojewody Pomorskiej Beaty Rutkiewicz*, <https://www.gov.pl/web/uw-pomorski/oswiadczenie-wojewody-pomorskiej-beaty-rutkiewicz>, dostęp: 6 maja 2024 r.

42 J. Wiech, *Zmiana lokalizacji...*

43 *Atom w innym miejscu? „Chcę być odpowiedzialnym człowiekiem”*, Money.pl, <https://www.money.pl/pieniadze/beda-fundusze-europejskie-donald-tusk-z-jasna-deklaracja-6960309412125216a.html>, dostęp: 6 maja 2024 r.

44 Np. J. Wiech, *Sawicki: trzeba myśleć o energii odnawialnej, nie jądrowej*, Energetyka24.com, <https://energetyka24.com/atom/wiadomosci/sawicki-trzeba-myslec-o-energii-odnawialnej-nie-jadrowej>, dostęp: 6 maja 2024 r.

45 J. Wiech, *Polski atom dopiero w 2040? Słowa minister przemysłu to wyrok dla... przemysłu*, Energetyka24.com, <https://energetyka24.com/atom/analizy-i-komentarze/polski-atom-dopiero-w-2040-slowa-minister-przemyslu-to-wyrok-dla-przemyslu>, dostęp: 6 maja 2024 r.

opóźnienia⁴⁶, i to właśnie 2035 r. wydaje się dziś najwcześniejszą datą, kiedy w naszych domach może popłynąć prąd wygenerowany w polskiej elektrowni atomowej.

Trwające kilka dni zamieszanie związane z wypowiedzią Czarneckiej wskazuje nie tylko na deficyty w zdolnościach komunikacyjnych energetycznego skrzydła rządu Tuska, ale i na brak jasnej koncepcji rozwoju programu atomowego. Wydaje się, że siedem miesięcy od wygranych wyborów to czas pozwalający nie tylko na ustalenie strategii komunikacyjnej, ale i podjęcie kolejnych, niecierpiących zwłoki kroków w procesie inwestycyjnym. Niestety rząd nie sprostął ani pierwszemu, ani drugiemu z tych wyzwań. Zatem, biorąc pod uwagę zarówno historyczne doświadczenia, jak i nacechowane pewną dozą niejednoznaczności wypowiedzi przedstawicieli rządzącej koalicji, nie sposób w pełni odpowiedzialnie stwierdzić, jaki los czeka w najbliższych latach polską energetykę jądrową.

Marzena Czarnecka, minister przemysłu w rządzie Donalda Tuska. Źródło: <https://www.gov.pl/web/premier/marzena-czarnecka>, dostęp: 29 maja 2024 r.

46 J. Wiech, *Atom jednak w 2035? Minister reaguje na publikacje E24 i prostuje informacje*, Energetyka24.com, <https://energetyka24.com/atom/analizy-i-komentarze/atom-jednak-w-2035-minister-reaguje-na-publikacje-e24-i-prostuje-informacje>, dostęp: 6 maja 2024 r.

PODSUMOWANIE

Ostatnie trzy dekady przyniosły Polsce imponujący wzrost gospodarczy. Jedną z zasadniczych barier dla dalszego rozwoju jest stan polskiej energetyki. Polska, będąc zależna od importu paliw kopalnych, doświadczyła podczas trwającej wojny na Ukrainie, jak ważne jest bezpieczeństwo energetyczne. Przejście na bardziej zrównoważone źródła energii jest konieczne nie tylko ze względów bezpieczeństwa, ale również z powodu rosnących wymagań środowiskowych. Transformacja energetyczna stanowi w końcu konieczność dla rozwoju sektora prywatnego. Energetyka jądrowa jawi się zatem jako kluczowy element transformacji energetycznej. Historia polskiego programu atomowego, a także niezadowolająca dynamika działań obecnego obozu rządzącego każą jednak zachować ostrożność co do jego dalszych losów.

Przed aktualnym rządem stoi szereg ważnych decyzji. Wydaje się, że determinacja i prorozwojowe aspiracje, jakie prezentuje znaczna część polskiego narodu w debacie na temat Centralnego Portu Komunikacyjnego, powinny dotyczyć również rozwoju programu atomowego nad Wisłą. Nie brak bowiem przesłanek, że zainteresowanie opinii publicznej oraz jej presja mogą być ważnym czynnikiem sprzyjającym zrealizowaniu tego projektu.

BIOGRAM

PIOTR GŁOWACKI

Ekonomista, publicysta. Ekspert Centrum Myśli Gospodarczej. W obrębie jego zainteresowań znajdują się przede wszystkim związki gospodarki z bezpieczeństwem narodowym i aksjologią.

BIBLIOGRAFIA

- » *Atom w innym miejscu? „Chcę być odpowiedzialnym człowiekiem”*, Money.pl, <https://www.money.pl/pieniadze/beda-fundusze-europejskie-donald-tusk-z-jasna-deklaracja-6960309412125216a.html>, dostęp: 6 maja 2024 r.
- » Bonisławski K., Ciesielski M., Krawczyk A., Trych J., *Różne modele kapitalizmu. W poszukiwaniu wzorca dla Polski*, Centrum Myśli Gospodarczej, Warszawa 2021.
- » Ciepela D., *Elektrownia jądrowa rozpędzi polską gospodarkę*, Wnp.pl, <https://www.wnp.pl/energetyka/elektrownia-jadrowa-rozpedzi-polska-gospodarke,249531.html>, dostęp: 6 maja 2024 r.
- » *Co z pierwszą elektrownią atomową w Polsce? Rząd zapowiada audyt*, GLOBEnergia, <https://globenergia.pl/co-z-pierwsza-elektrownia-atomowa-w-polsce-rzad-zapowiada-audyt/>, dostęp: 6 maja 2024 r.
- » Derski B., *Rekord handlu prądem z sąsiadami*, Wysokienapiecie.pl, <https://wysokienapiecie.pl/95978-rekord-handlu-pradem-z-sasiadami/>, dostęp: 6 maja 2024 r.
- » Dusiło M., *Energy Transition in Poland – 2023 Edition*, Forum Energii, Warszawa 2023.
- » *Emmanuel Macron in his own words (English)*, The Economist, <https://www.economist.com/europe/2024/05/02/emmanuel-macron-in-his-own-words-english>, dostęp: 6 maja 2024 r.
- » *France tops Europe's net power export chart*, Power Engineering International, <https://www.powerengineeringint.com/world-regions/europe/france-tops-europes-net-power-export-chart/>, dostęp: 6 maja 2024 r.
- » Kardaś S., *From coal to consensus: Poland's energy transition and its European future*, The European Council on Foreign Relations, Policy Brief 510, 2023.

- » Kuraszkiewicz R., Stańczuk M., Steinhoff J., *Jak pokonać kryzys energetyczny w Polsce?*, „Zeszyt mBank-CASE”, Nr 174 (2022).
- » Mazurkiewicz P., *Intel wyda 100 mld dol. na fabrykę w USA. Polsce brakuje energii*, Rzeczpospolita, <https://cyfrowa.rp.pl/globalne-interesy/art19313801-intel-wy-da-100-mld-dol-na-fabryke-w-usa-polsce-brakuje-energii>, dostęp: 6 maja 2024 r.
- » Ministerstwo Klimatu, *Program polskiej energetyki jądrowej*, Warszawa 2020.
- » *Mochovce Nuclear Power Plant*, Slovenské Elektrárne, <https://www.seas.sk/en/elektraren/mochovce-nuclear-power-plant/>, dostęp: 6 maja 2024 r.
- » Moss T., Kincer J., *How does energy impact economic growth? An overview of the evidence*, Energy for Growth Hub, 2023.
- » Najwyższa Izba Kontroli, *NIK o realizacji Programu polskiej energetyki jądrowej (PPEJ)*, <https://www.nik.gov.pl/aktualnosci/nik-o-realizacji-programu-polskiej-energetyki-jadrowej-ppej.html>, dostęp: 6 maja 2024 r.
- » *Odpowiedź na interpelację nr 34798 w sprawie zaskakującej deklaracji premier Ewy Kopacz dotyczącej rezygnacji z planów budowy elektrowni atomowej w Polsce, w świetle 7 lat działań rządu i wydanych środków na rzecz przedmiotowej inwestycji*, odpowiadający: sekretarz stanu w Ministerstwie Gospodarki Jerzy Witold Pietrewicz, <https://www.sejm.gov.pl/sejm7.nsf/InterpelacjaTresc.xsp?key=1EB-372D3&view=null>, dostęp: 6 maja 2024 r.
- » Paturej B., *„Imperatyw moralny” czy pozorowane działania? Czy rząd chce elektrowni atomowej w Polsce?*, Wiadomości Onet, <https://wiadomosci.onet.pl/tylko-w-onecie/imperatyw-moralny-czy-pozorowane-dzialania-czy-rzad-chce-elektrowni-atomowej-w-polsce/cb4yv9>, dostęp: 6 maja 2024 r.,
- » PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A., *Elektrownia Bełchatów*, <https://pgegiek.pl/Nasze-oddzialy/Elektrownia-Belchatow>, dostęp: 6 maja 2024 r.

- » Piątkowski M., *Złoty wiek. Jak Polska została europejskim liderem wzrostu i jaka czeka ją przyszłość*, Wydawnictwo Prześwity, Warszawa 2023.
- » Pomorski Urząd Wojewódzki w Gdańsku, *Oświadczenie Wojewody Pomorskiej Beaty Rutkiewicz*, <https://www.gov.pl/web/uw-pomorski/oswiadczenie-wojewody-pomorskiej-beaty-rutkiewicz>, dostęp: 6 maja 2024 r.
- » *Potentat węglowy teraz buduje mega farmę fotowoltaiczną. Pięć razy większą od Paryża*, Business Insider Polska, <https://businessinsider.com.pl/wiadomosci/indie-najwieksza-na-swiecie-farma-energii-odnawialnej-widac-ja-z-kosmosu/bm1vrfz>, dostęp: 6 maja 2024 r.
- » *Power grids with substations and detailed infrastructure*, Flosm.org, <https://www.flosm.org/en/powergrid.html>, dostęp: 6 maja 2024 r.
- » Sawicki B., *Jan Grabiec: Nie ma mowy o zmianie lokalizacji elektrowni atomowej*, Rzeczpospolita, <https://energia.rp.pl/atom/art39713041-jan-grabiec-nie-ma-mowy-o-zmianie-lokalizacji-elektrowni-atomowej>, dostęp: 6 maja 2024 r.
- » Syryjczyk T., *Prześlanki decyzji w przedmiocie likwidacji Elektrowni Jądrowej Żarnowiec. Spisane w 1999 roku z notatek do referatu na posiedzenie Rady Ministrów w 1990 roku*, http://www.syryjczyk.krakow.pl/Elektrownia%20Jadrowa_T.htm, dostęp: 6 maja 2024 r.
- » *The reaction of Polish businesses to the energy shock. Prospects for energy investments*, Raport ING Banku Śląskiego i Europejskiego Kongresu Gospodarczego, 2023, s. 37.
- » The World Bank Group, *GDP per capita, PPP (current international \$)*, <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.PP.CD>, dostęp: 6 maja 2024 r.
- » Wiech J., *Atom jednak w 2035? Minister reaguje na publikację E24 i prostuje informacje*, Energetyka24.com, <https://energetyka24.com/atom/analizy-i-komentarze/atom-jednak-w-2035-minister-reaguje-na-publikacje-e24-i-prostuje-informacje>, dostęp: 6 maja 2024 r.

- » Wiech J., *Bando: nie zatrzymamy atomu. Są jednak pewne „ale”*, Energetyka24.com, <https://energetyka24.com/atom/analizy-i-komentarze/bando-nie-zatrzymamy-atomu-sa-jednak-pewne-ale>, dostęp: 6 maja 2024 r.
- » Wiech J., *Dlaczego Polska wciąż nie ma atomu?*, „Elektryfikacja – podcast Jakuba Wiecha”, <https://open.spotify.com/episode/3tuDR913sZf9eNs5ik99Wa?si=jPU6FmdGT-mrRjRlpGWbNw>, dostęp: 6 maja 2024 r.
- » Wiech J., *Energiewende. Nowe niemieckie imperium*, Defence24, Warszawa 2019.
- » Wiech J., *Kamiński, Wasik i gra SMR-ami o wpływy w PiS. Szef OSGE oskarża służby o manipulację*, Energetyka24.com, <https://energetyka24.com/atom/wywiady/kaminski-wasik-i-gra-smr-ami-o-wplywy-w-pis-szef-osge-oskarza-sluzby-o-manipulacje>, dostęp: 6 maja 2024 r.
- » Wiech J., *Koniec Energiewende? Niemcy chcą budować nowe elektrownie jądrowe [KOMENTARZ]*, Energetyka24.com, <https://energetyka24.com/atom/analizy-i-komentarze/koniec-energiewende-niemcy-chca-budowac-nowe-elektrownie-jadrowe-komentarz>, dostęp: 6 maja 2024 r.
- » Wiech J., *Polski atom – skończyły się żarty, zaczęły się schody i... opóźnienia? [ANALIZA]*, Energetyka24.com, <https://energetyka24.com/atom/analizy-i-komentarze/polski-atom-skonczyly-sie-zarty-zaczely-sie-schody-i-opoznienia-analiza>, dostęp: 6 maja 2024 r.
- » Wiech J., *Polski atom dopiero w 2040? Słowa minister przemysłu to wyrok dla... przemysłu*, Energetyka24.com, <https://energetyka24.com/atom/analizy-i-komentarze/polski-atom-dopiero-w-2040-slowa-minister-przemyslu-to-wyrok-dla-przemyslu>, dostęp: 6 maja 2024 r.
- » Wiech J., *Sawicki: trzeba myśleć o energii odnawialnej, nie jądrowej*, Energetyka24.com, <https://energetyka24.com/atom/wiadomosci/sawicki-trzeba-myslec-o-energii-odnawialnej-nie-jadrowej>, dostęp: 6 maja 2024 r.

- » Wiech J., *Zmiana lokalizacji elektrowni jądrowej to katastrofa. Opóźni atom o lata i zagrozi gospodarce*, Energetyka24.com, <https://energetyka24.com/atom/analizy-i-komentarze/zmiana-lokalizacji-elektrowni-jadrowej-to-katastrofa-opozni-atom-o-lata-i-zagrozi-gospodarce>, dostęp: 6 maja 2024 r.
- » *Zamieszanie wokół polskiego atomu. Rząd stawia sprawę jasno*, Money.pl, <https://www.money.pl/gospodarka/zamieszanie-wokol-polskiego-atomu-rzad-stawia-sprawe-jasno-6985985185098400a.html>, dostęp: 6 maja 2024 r.
- » Zaremba M., *Trudna droga do atomu. Historia planów budowy pierwszej polskiej elektrowni jądrowej*, Wprost, <https://historia.wprost.pl/ciekawostki-historyczne/10929808/trudna-droga-do-atomu-historia-planow-budowy-pierwszej-polskiej-elektrowni-jadrowej.html>, dostęp: 6 maja 2024 r.

Nasze publikacje

(KLIKNIJ W OKŁADKĘ)

IOAC
Ośrodek Analiz
Cegielskiego

Nasze publikacje

(KLIKNIJ W OKŁADKĘ)

IOAC
Ośrodek Analiz
Cegielskiego

Nasze publikacje

(KLIKNIJ W OKŁADKĘ)

IOAC
Ośrodek Analiz
Cegielskiego

Nasze publikacje

(KLIKNIJ W OKŁADKĘ)

IOAC
Ośrodek Analiz
Cegielskiego

Nasze publikacje

(KLIKNIJ W OKŁADKĘ)

IOAC
Ośrodek Analiz
Cegielskiego

Instytut na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris

powstał, by bronić osoby i środowiska zagrożone społeczną marginalizacją bądź wykluczone ze względu na przywiązanie do naturalnego ładu społecznego i tradycyjnych wartości poświadczonych w Konstytucji RP. Działamy na rzecz prawnej ochrony człowieka na każdym etapie życia, tożsamości małżeństwa jako związku kobiety i mężczyzny, autonomii rodziny, wolności religijnej oraz prawa do prowadzenia działalności gospodarczej w zgodzie z własnym sumieniem.

Ekspertki z Centrum Badań i Analiz Ordo Iuris:

- analizują i opiniują projekty ustaw,
- docierają z prawną argumentacją do polityków w kraju i w instytucjach europejskich,
  - biorą udział w pracach komisji parlamentarnych,
  - przedstawiają opinie w sądach (tzw. *amici curiae*),
  - monitorują działania administracji publicznej.

Prawnicy z Centrum Interwencji Procesowej Ordo Iuris:

- występują w obronie rodzin zagrożonych rozbitciem z powodu nieuzasadnionej ingerencji państwa,
- reprezentują przedstawicieli zawodów medycznych i innych grup zawodowych doświadczających trudności w profesjonalnym wykonywaniu zawodu zgodnie z osądem własnego sumienia,
  - występują jako rzecznicy słowa i zgromadzeń, szczególnie w interesie obrońców życia,
  - biorą udział w postępowaniach przed Trybunałem Konstytucyjnym na rzecz spójności obowiązującego prawa z porządkiem konstytucyjnym Rzeczypospolitej Polskiej.

Instytut Ordo Iuris jest fundacją i zakres naszej aktywności jest ściśle uzależniony od funduszy, które pozyskamy na działalność statutową. Ceniąc sobie niezależność, nie korzystamy ze środków publicznych i grantów, których pozyskanie mogłoby ją ograniczać. Naszą działalność prowadzimy tylko dzięki hojności naszych Darczyńców, zwłaszcza tych, którzy wspierają nas regularnie co miesiąc w ramach Kręgu Przyjaciół (więcej o nas na stronie www.przyjaciele.ordoIuris.pl).

RAZEM MOŻEMY REALNIE WPŁYWAĆ NA RZECZYWISTOŚĆ!

Darowiznę można przekazać na konto:

34 1020 1026 0000 1502 0301 0469

Fundacja Instytut na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris

ul. Zielna 39, 00-108 Warszawa

oraz za pomocą przelewów internetowych Tpay i PayPal

(szczegóły na stronie www.ordoIuris.pl)

Ośrodek Analiz Prawnych, Gospodarczych i Społecznych im. Hipolita Cegielskiego został powołany, by wspierać dynamiczny i harmonijny rozwój gospodarczy Polski. Chcemy zapewniać rzetelne wsparcie merytoryczne dla polskich przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz instytucji publicznych. Nasze cele realizujemy, m.in. opracowując raporty analityczne, przygotowując ekspertyzy prawne, prowadząc doradztwo prawne i gospodarcze, a także organizując szkolenia. Ponad 150 lat temu Hipolit Cegielski stał się ikoną polskiego przemysłu. Udowodnił, że można z sukcesem kierować nowoczesną fabryką i jednocześnie prowadzić aktywną działalność na rzecz rozwoju polskiego społeczeństwa i gospodarki. Zależy nam, by współcześniei polscy przedsiębiorcy mogli osiągać sukcesy na miarę Cegielskiego.

Ośrodek Analiz Cegielskiego jest fundacją i zakres naszej aktywności jest uzależniony od funduszy, które pozyskamy na działalność statutową.

**MOŻESZ NAS WESPRZEĆ POPRZEZ DAROWIZNĘ NA NUMER KONTA:
94 1020 1097 0000 7602 0305 2438**

Fundacja Ośrodek Analiz Prawnych, Gospodarczych
i Społecznych im. Hipolita Cegielskiego
Aleja Zjednoczenia 50/U1, 01-801 Warszawa

W tytule przelewu prosimy podać:
„Darowizna na cele statutowe Ośrodka Analiz Cegielskiego”.

OSRODEKANALIZ.PL | ORODIURIS.PL

osrodekanaliz.pl

[/osrodekanaliz](https://www.facebook.com/osrodekanaliz)

[@osrodek_analiz](https://twitter.com/osrodek_analiz)

[ośrodek analiz cegielskiego](https://www.youtube.com/channel/osrodek-analiz-cegielskiego)

ISBN 978-83-68211-04-7

9 788368 211047

WESPRZYJ ORDO IURIS

WESPRZYJ OŚRODEK ANALIZ

